

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2019. gada 28. maijā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Gunārs Kusiņš un Daiga Rezevska,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 54/2019),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likuma (turpmāk – Transportlīdzekļa nodokļa likums) 4. panta 2.¹ un 2.³ daļu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. un 105. pantam.

2. Transportlīdzekļa nodokļa likuma 4. panta 2.¹ daļa nosaka:

“Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokli par tādu vieglo automobili, kurš ir aprīkots ar iekšdedzes dzinēju vai pēc savas konstrukcijas ir aprīkots ar iekšdedzes dzinēju un kā mehānisku dzinējspēku izmanto enerģiju no transportlīdzeklī glabātas elektroenerģijas vai dzinējspēka glabāšanas iekārtas (piemēram, akumulators, kondensators, sparrats vai ģenerators u.c.) un kurš pirmo reizi reģistrēts pēc 2008.gada 31.decembra, maksā, piemērojot likmi atkarībā no automobiļa radītā oglekļa dioksīda (CO₂) izmešu daudzuma gramos (g) uz vienu kilometru (km):

1) automobiļiem ar oglekļa dioksīda (CO₂) izmešu daudzumu līdz 50 g uz vienu km – 0 euro;

2) automobiļiem ar oglekļa dioksīda (CO₂) izmešu daudzumu no 51 g līdz 95 g uz vienu km – 12 *euro*;

3) automobiļiem ar oglekļa dioksīda (CO₂) izmešu daudzumu no 96 g līdz 115 g uz vienu km – 48 *euro*;

4) automobiļiem ar oglekļa dioksīda (CO₂) izmešu daudzumu no 116 g līdz 130 g uz vienu km – 84 *euro*;

5) automobiļiem ar oglekļa dioksīda (CO₂) izmešu daudzumu no 131 g līdz 155 g uz vienu km – 120 *euro*;

6) automobiļiem ar oglekļa dioksīda (CO₂) izmešu daudzumu no 156 g līdz 175 g uz vienu km – 144 *euro*;

7) automobiļiem ar oglekļa dioksīda (CO₂) izmešu daudzumu no 176 g līdz 200 g uz vienu km – 168 *euro*;

8) automobiļiem ar oglekļa dioksīda (CO₂) izmešu daudzumu no 201 g līdz 250 g uz vienu km – 264 *euro*;

9) automobiļiem ar oglekļa dioksīda (CO₂) izmešu daudzumu no 251 g līdz 300 g uz vienu km – 408 *euro*;

10) automobiļiem ar oglekļa dioksīda (CO₂) izmešu daudzumu no 301 g līdz 350 g uz vienu km – 552 *euro*;

11) automobiļiem ar oglekļa dioksīda (CO₂) izmešu daudzumu no 351 g uz vienu km – 756 *euro*.”

Savukārt šā likuma 4. panta 2.³ daļa paredz: “Papildus transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa likmei, kas tiek aprēķināta saskaņā ar šā likuma 2.¹ daļu, tiek noteikta likme 300 *euro* apmērā tiem vieglajiem automobiļiem, kuriem motora tilpums ir lielāks par 3500 cm³.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemta pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;

2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;

3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ panta prasībām;

4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka (datums) Pieteikuma iesniedzēja samaksājusi transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokli (summa) *euro* apmērā par tai piederošo automašīnu [..]. Nodokļa summa aprēķināta citstarp atbilstoši apstrīdētajām normām.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka tādējādi tiek aizskartas tai Satversmes 91. un 105. pantā noteiktās pamattiesības. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu pieteikumu var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav. Savukārt šā panta sestās daļas 2. punkts noteic, ka konstitucionālajā sūdzībā jāpamato, ka ir izmantoti visi vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi vai arī tādu nav.

No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējai nav iespēju aizstāvēt savas pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Proti, saskaņā ar apstrīdētajām normām Pieteikuma iesniedzējai noteikts konkrēts nodokļa maksājums. Tādēļ tai nav iespēju ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vērsties pret šo nodokļa maksājumu.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otro teikumu, ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, pieteikumu Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no (datums), kad Pieteikuma iesniedzēja veica transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa

samaksu. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2019. gada 30. aprīlī. Tādējādi sešu mēnešu termiņš pieteikuma iesniegšanai Satversmes tiesā ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota konkrētas apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

7.1. No pieteikuma izriet, ka, pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertajam vienlīdzības principam. Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētās normas nosaka dažādas transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa likmes, paredzot sagrupēt vieglās automašīnas noteiktu tehnisko parametru grupās. Apstrīdētās normas, pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, neatbilst Satversmes 91. pantā ietvertajam vienlīdzības principam, jo paredz atšķirīgu attieksmi pret Pieteikuma iesniedzēju bez objektīva un saprātīga pamata, nosakot pienākumu maksāt transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokli ievērojami lielākos apmēros nekā citām personām.

Pamatojot apstrīdēto normu neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, pieteikumā jānorāda: 1) vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos; 2) vai apstrīdētā norma paredz atšķirīgu attieksmi; 3) vai atšķirīgajai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (*sal. ar Satversmes tiesas 2011. gada 10. jūnija sprieduma lietā Nr. 2010-69-01 10. punktu*). Savukārt, lai noteiktu, vai un kuras personas atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos, nepieciešams atrast šīs grupas vienojošo pazīmi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 5. februāra spriedumu lietā Nr. 2014-03-01 18. punktu*).

No pieteikuma skaidri neizriet, kuras personas vai personu grupas, pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, ir vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Pieteikuma iesniedzēja, sniedzot argumentus par vienlīdzības principa iespējamo pārkāpumu, pieminējusi gan visas personas, kurām ir pienākums maksāt transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokli saskaņā ar apstrīdētajām normām, gan personas, kurām pieder dažāda vecuma līdzīgas automašīnas, gan personas, kuru automašīnām uzstādīta autogāzes iekārta. Turklāt Pieteikuma iesniedzēja nav pamatojusi, kāpēc apstrīdētajās normās minētie vieglo automašīnu tehniskie parametri vai automašīnas reģistrācijas laiks nevarētu kalpot par objektīvu un saprātīgu pamatu tam, lai piemērotu

dažādas nodokļa likmes dažādu vieglo automobiļu īpašniekiem. Satversmes tiesa jau ir norādījusi, ka likumdevējs, izvērtējot visus konkrētās tiesību jomas apstākļus, var noteikt arī tādu tiesisko regulējumu, kas nenodrošina absolūtu individualizāciju un vienādā mērā ir attiecināms uz objektīvi salīdzināmiem, kaut arī atšķirīgiem gadījumiem (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 3. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2007-23-01 16.3. punktu*).

Līdz ar to pieteikuma juridiskais pamatojums par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 91. pantam ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

7.2. Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētās normas neatbilst arī Satversmes 105. pantam. Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētajās normās noteiktais pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu. Transportlīdzekļa nodokļa likuma 4. panta 2.¹ daļā noteiktajam pamattiesību ierobežojumam esot leģitīms mērķis, savukārt šā panta 2.³ daļā noteiktajam ierobežojumam tāds neesot saskatāms. Turklāt minētie ierobežojumi neesot samērīgi, jo likumdevēja izvēlētie līdzekļi neesot piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai un esot arī pieejami personas tiesības mazāk ierobežojoši līdzekļi. Pieteikumā norādīti arī dažādi apsvērumi par to, kā, pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, likumdevējam vajadzējis noteikt transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa aprēķināšanas un maksāšanas kārtību, tostarp, paredzot nodokļa likmes samazināšanu automašīnām, kurām uzstādīta autogāzes iekārta, vai paredzot to, ka nodokļa likme tiktu aprēķināta pēc kopējā siltumnīcefekta gāzu izmešu daudzuma vai iekļaujot to degvielas cenā.

Pamatojot apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 105. pantam, pieteikuma iesniedzējam nepieciešams norādīt: 1) vai apstrīdētajā normā ir ietverts kāds tiesību ierobežojums; 2) vai šis ierobežojums ir noteikts ar likumu un vai tam ir leģitīms mērķis; 3) vai ierobežojums ir samērīgs ar leģitīmo mērķi (*sal. ar, piemēram, Satversmes tiesas 2009. gada 13. februāra sprieduma lietā Nr. 2008-34-01 17. punktu*). Savukārt, pamatojot apstrīdētajā normā ietvertā pamattiesību ierobežojuma neatbilstību samērīguma principam, pieteikumā jānorāda: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai jeb vai ar izraudzīto līdzekli var sasniegt leģitīmo mērķi; 2) vai šāda rīcība ir nepieciešama jeb vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai ierobežojums ir atbilstošs jeb vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sal. ar, piemēram, Satversmes tiesas 2012. gada 20. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2011-16-01 12. punktu*).

Tāpat Satversmes tiesa ir atzinusi, ka valstij ir tiesības noteikt nodokļu maksāšanas pienākumu un šāds pienākums pats par sevi neaizskar personas pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 11. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-28-01 13. punktu*).

Turklāt valstij, nosakot un realizējot savu nodokļu politiku, ir plaša rīcības brīvība (sk., piemēram, Satversmes tiesas 2007. gada 11. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-28-01 19.1. punktu un 2018. gada 18. oktobra sprieduma lietā Nr. 2017-35-03 9. punktu).

Kontekstā ar minētajām Satversmes tiesas atziņām pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, ka likumdevējs būtu pārkāpis savu rīcības brīvību, nosakot un realizējot transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa politiku. Pieteikumā ir sniegti arī vairāki argumenti, kas neattiecas tieši uz Pieteikuma iesniedzēju, bet abstrakti parāda dažādus, pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, iespējamus trūkumus likumdevēja noteiktajā transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa aprēķināšanas un iekasēšanas sistēmā.

Pieteikumā arī norādīts, ka atbilstoši apstrīdētajām normām Pieteikuma iesniedzējai jāmaksā tāds transportlīdzekļa ekspluatācijas nodoklis, kas uzskatāms par ekspropriējošu un kura mērķis ir likt Pieteikuma iesniedzējai atsavināt tās automašīnu tikai dēļ tās reģistrētā CO₂ izmešu daudzuma un motora tilpuma. Tomēr šim apgalvojumam nav sniegts pamatojums. Turklāt tas vien, ka, pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, automašīnu paturēt īpašumā vairs nav lietderīgi, nenorāda uz nodokļa konfiscējošo raksturu.

Līdz ar to pieteikuma juridiskais pamatojums par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 105. pantam ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 54/2019).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

S. Osipova